

arallegim

ELS LLIBRES
I LES COSESIGNASI
ARAGAYUn fantasma
català al
Museu
de Cera

Situem-nos a l'estiu del 1938, en plena Guerra Civil. L'economista Manuel Reventós, de 49 anys –pare de qui seria primer candidat del PSC a la Generalitat, Joan Reventós, aleshores un nen d'11 anys–, veu com una vegada i una altra l'esperança d'una pau pactada s'allunya. Treballa al banc comercial Crédito & Docks i és professor a la Universitat de Barcelona. El 5 d'agost al matí, al baixar a la feina, es troba la seu de l'entitat destrossada: una bomba ha caigut a l'edifici, situat al final de la Rambla, on des del 1973 hi ha el Museu de Cera. L'immoble havia sigut la Caixa Vilumara, després el Banc de Barcelona i a partir de 1916 Crédito & Docks. “El meu despatx és una desolació de pols i vidres trencats. No s'ha fet mal ningú, ni la parella de vigilants nocturns, que s'ha refugiat a la cambra cuirassada”.

En esclatar la guerra, Reventós va començar a escriure un dietari íntim per desfogar-se amb llibertat davant una realitat opressiva, dramàtica. Catalanista, políticament i econòmicament ben connectat, vivia en una torreta del carrer Anglès, al barri benestant de Sarrià. Aquest valuós document, després de restar inèdit 85 anys, surt ara a la llum publicat per L'Avenç, amb edició a cura de Josep M. Muñoz i introducció de Borja de Riquer: *Dietari de la guerra i Barcelona viscuda* també inclou un segon text evocatiu de la ciutat de la seva joventut.

La figura de Reventós hauria fet les delícies d'Hilari Raguer com a

L'AVENÇ. FONDS FAMILIA RAVENTÓS / WIKIPEDIA

perfecte prototip de la tercera Espanya, la d'aquells que se sentien expulsats dels dos bàndols. Noucentista d'Acció Catalana, mantenia una estreta relació amb Lluís Nicolau d'Olwer, que com a ministre d'Economia del primer govern de la República espanyola el 1931 l'havia nomenat director general de Comerç. El 1938 la tuberculosi ja fa anys que li mina la salut. Se sent cansat i decebut: és molt crític amb el govern de la Generalitat de Companys i Tarradellas, que no entén que hagin donat aire a l'anarquisme revolucionari, i encara més amb Negrín –salva Azaña–. I abomina dels militars revoltats.

El seu ideal d'una democràcia liberal, d'una Catalunya autònoma de progrés i ordre, s'ha esfondrat i intuïx que el futur serà o comunista o feixista: “Després de la FAI haurem de suportar la Falange Espanyola. Tot contra l'home europeu i lliure!” En aquesta polarització ideològica i bèl·lica, ell no hi té cabuda. Es declara pacifista: “Ni un minut més de guerra [...] Ningú no té més odi que jo per Franco i els seus, però no vull per combatre'ls erigir un altre Franco comunista o sindicalista. No t'oposis al mal!, dic amb Tolstoi. Que el mal faci el seu camí! Res de bufar el foc que així l'encendriem més, isolar-lo!” Aquells anys, opinions així l'haurien pogut dur a la presó.

El dietari reflecteix molt vivament la creença o esperança popular que la guerra duraria poc, a cada moment treu el cap la possibilitat d'un armistici que mai no arriba. A part dels descarnats comentaris polítics, la inseguretat per les persecucions, la manca d'aliments (els preus desorbitats), els talls de llum, els bombardejos, l'aturada dels transports i el fred són una constant. Tot produeix en ell, malaltís, “una gran fatiga”, tan sols amb el consol escadusser d'algunes amistats a banda d'Olwer: Bosch i Gimpera, Claudi Ametlla, Xammar... Un apunt del 2 d'octubre de 1937: “Avui ja portem tres dies sense pa, i plouen angúnies de tots cantons. Cada dia és més violenta la sensació que no s'està bé si no a casa [...] L'enveja dels que se'n van és cada dia major i més urgent. Si per Nadal no s'ha acabat, haurem de fer una decisió sonada”. Però al final no marxen a l'exili. Reventós va ser cessat com a professor de la universitat el 1939 i depurat com a advocat. Va morir al cap de poc, el 1942, als 53 anys.

En aquests temps actuals també d'extrem, tant de bo el fantasma de Reventós, un català lliure, equilibrat i independent, pacífic, culte i compromès amb el país, encara habités entre nosaltres. Potser un dia aniré al Museu de Cera a veure si se'm fa present. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] La dona de la seva vida
XAVIER BOSCH
Columnna
512 pàgines i 21,90€ -/1

[2] Tàndem
MARIA BARBAL
Destino
176 pàgines i 18,90€ 1/7

[3] L'home que va viure...
GERARD QUINTANA
Columnna
384 pàgines i 21,50€ 2/3

[4] Canto jo i la muntanya...
IRENE SOLÀ
ANAGRAMA
192 pàgines i 16,90€ 3/97

[5] Hamnet
MAGGIE O'FARRELL
L'Altra
360 pàgines i 23,95€ 4/4

NO-FICCIÓ

[1] Les hores greus
QUIM TORRA
Símbol
250 pàgines i 23€ -/2

[2] Paraules d'Arcadi
ARCADI OLIVERES
Angle
176 pàgines i 16,90€ 1/7

[3] Humà, més humà
JOSEP MARIA ESQUIROL
Quaderns Crema
176 pàgines i 14€ 2/3

[4] La farmacèutica
CARLES PORTA
La Campana
320 pàgines i 17€ 3/3

[5] Intrigues i poder al...
VICENÇ LOZANO
Pòrtic
464 pàgines i 19,50€ 9/5

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Independencia
JAVIER CERCAS
Tusquets
400 pàgines i 21,90€ 1/3

[2] Tomás Nevinson
JAVIER MARÍAS
Alfaguara
688 pàgines i 22,90€ 2/2

[3] Reina Roja
JUAN GÓMEZ-JURADO
Ediciones B
568 pàgines i 20,90€ 6/124

[4] Hamnet
MAGGIE O'FARRELL
Libros del Asteroide
350 pàgines i 23,95€ 3/4

[5] Línea de fuego
ARTURO PÉREZ-REVERTE
Alfaguara
688 pàgines i 21,75€ -/24

NO-FICCIÓ

[1] ¿Cloacas? Sí, claro
JAVIER BOYE
Roca
288 pàgines i 17€ -/1

[2] El infinito en un junco
IRENE VALLEJO
Siruela
472 pàgines i 24,95€ 1/67

[3] Niadela
BEATRIZ MONTAÑEZ
Errata Naturae
344 pàgines i 22€ -/2

[4] La buena cocina
KARLOS ARGUÍNANO
Planeta
704 pàgines i 24,95€ -/19

[5] Humano, más humano
JOSEP MARIA ESQUIROL
Acanalado
176 pàgines i 14€ 4/3

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST
DE CATALÀALBERT PLA
NUALARTUsos que s'imposen contra
el parer dels experts (1)

En la fixació d'un estàndard hi tenen un paper crucial els professionals de la llengua –les acadèmies, si n'hi ha, o bé les universitats i editorials de prestigi–, però si la gran majoria de parlants persisteixen en un ús, encara que el desaconsellin els experts, sovint acaba esdevenint estàndard. Els arguments filològics i lingüístics –amb el vernís ideològic i polític propi de cada llengua– poden acabar pesant menys que les opcions gens erudites dels usuaris de la llengua, tant si responen a motius funcionals –d'agilitat, claredat i eficàcia comunicativa– com a la falsa impressió que les formes desaconsellades són més correctes o genuïnes.

En aquest últim cas els correctors tendim a ser més tossuts en el rebuig. Ens irrita més que sigui un malentès

o la ignorància el que faci prosperar certes formes en detriment de les que creiem millors. Però el nostre paper no és tan important i al final tirem la tovallola... o ens jubilem. I m'agafo a aquesta última frase per iniciar la llista d'usos que s'imposen contra els experts. Sí, perquè en català d'ara hauria escrit “del nostre rol” i “llancem la tovallola”. Per què “paper” i “tirar” són bandejats?

L'èxit de *rol* en detriment de *paper* ja el qüestionava Albert Jané el 1981 a l'*Avui*. És, doncs, una batalla llar-

**EL FET DE PERCEBRE
UN MOT COM A MÉS
ESPECÍFIC I TÈCNIC
POT INDUIR L'USUARI
A PREFERIR-LO**

ga i infructuosa. I és que *rol*, a diferència del *role* anglès i francès, no significa “part d'una obra que ha de representar un actor”, que és el sentit del qual deriva l'accepció avui tan en voga: “la manera com algú o alguna cosa influeix en una situació”. Caldria parlar, doncs, del paper –i no del rol– dels imams en la radicalització de l'islam. Però els anglicismes solen trobar esclatxes en la terminologia, i la sociologia fa anar *rol* com a “model de comportament que s'espera d'algú en relació al seu estatus”. I al final deu ser el fet de percebre *rol* com a més específic –*paper* té molts més sentits– i tècnic allò que induïx l'usuari a preferir-lo. El DRAE ja els fa sinònims i el DIEC2 potser l'hauria d'imitar. Jo només demanaria que no perdéssim del tot els *papers*. Continuarem. ♦♦